

**Rasspecifik Avels Strategi
för
Sealyham Terrier**

INLEDNING

Syfte

Alla uppfödarens intention är att föda upp friska och sunda hundar med rastypisk mentalitet och exteriör. Men, hur kommer vi dit? Hur definierar vi vad som är målet för aveln, vad som ska prioriteras och vägen till ett lyckat avelsarbete? Hur ser vi till att kunskapen når fram till alla som är involverade i aveln av vår ras?

Dessa frågor ligger till grund för utformandet av detta dokument. SKK har utarbetat en Avelspolicy som det är varje uppfödarens skyldighet att känna till. Men, den är generellt hållen och tar inga hänsyn till de frågeställningar som är specifika för vår ras.

SKKs avelspolicy inleds med denna paragraf:

”Hundavel och därmed hundrasers utveckling grundas på uppfödarens val av avelsdjur samt på den användning som dessa får. Äftlig variation är en förutsättning för hundraser och deras möjlighet att anpassas till framtidens krav. Därför skall avel och utveckling av rashundar vara målinriktad, långsiktig och hållbar. Med hållbar menas att den inte leder till brister avseende hälsa, mentalitet eller funktion eller tömmer rasen på genetisk variation.”

Vår uppgift har varit att utarbeta en rasspecifik avelsstrategi - en handlingsplan för aveln inom vår ras. SKK's avelspolicy anger målen, vår strategi beskriver vägen dit.

Arbetsgång

Ett förslag på RAS dokument publicerades i Sealyham Nytt under 2003. Inkomna synpunkter beaktades, ett avelsråd tillsattes under 2004 och arbetet fortskred under detta år. I början av 2005 gick en enkät ut till uppfödare och försäkringsstatistik begärdes in för att få fram mer information om rasens nuläge. Programmet Lathunden har används för att göra populationsberäkningar.

RAS bör lämpligen revideras senast 2011, dvs efter 5 år.

HISTORIK

Ursprung

Sealyhamterriern som ras kan dateras tillbaka till omkring 1850. Kapten John Edwardes, på godset Sealyham i Wales var allvarligt missnöjd med de lokala terriernas jaktegenskaper och beslöt sig för att skapa sin egen terrierstam. Hans terriers skulle kunna jaga räv, grävling, utter och vildkatt. Kapten Edwardes önskade en liten jaktterrier (8 - 10 kg) som hade korta ben, vit sträv päls, ett relativt stort huvud med mycket kraftig käke och lång kropp. Kort sagt, den ultimata grythunden.

Vilka raser som låg bakom uppbyggnaden av Sealyhamterriern är inte helt klarlagt. Det var få raser som var väldefinierade på den tiden. Men troligen korsade kapten Edwardes in Dandie Dinmont terrier och Welsh Corgi samt även Bullterrier eller den Bullterrierlika Cheshire terriern när han byggde upp rasen. Antagligen finns också Strävårig foxterrier och West Highland White terrier bland Sealyhamterrierns anfäder.

Den första utställningen anordnades lokalt i Haverfordwest i Wales 1903. Det var även där det bildades en specialklubb för rasen 1908. För övrigt samma år som den första rasstandardens skrevs.

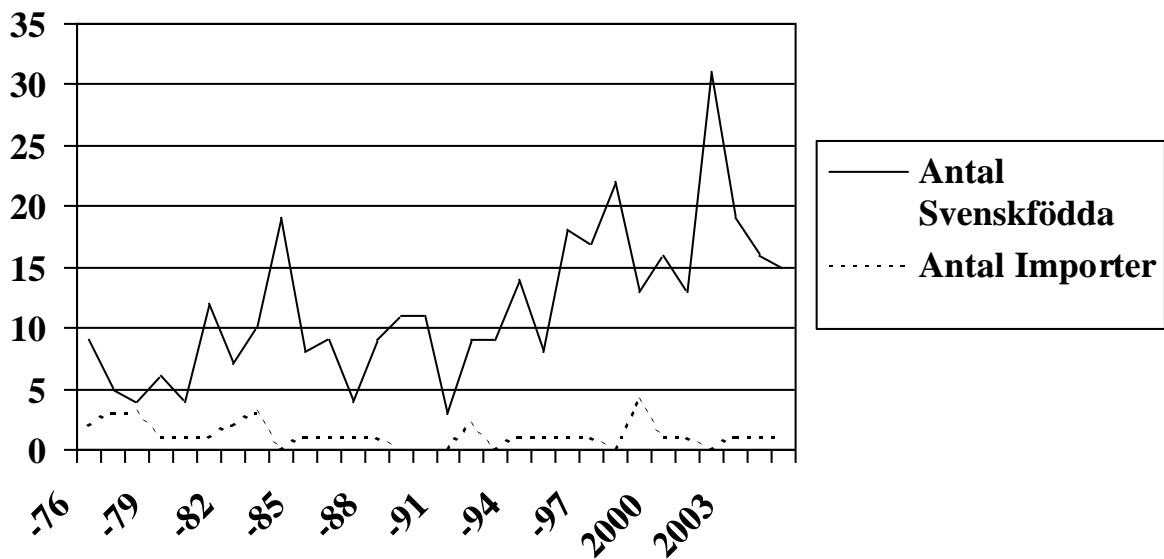
Användning och mentalitet

Kapten Edwardes strävade mot att få fram en hund med maximalt mod och som kunde hålla sig skadefria under sina möten med bytesdjur. Endast de mest tåliga och stridslystna hundarna fick leva, övriga avlivades om de inte förolyckades under grytarbetet. Samtidigt så skulle Sealyhamterriern orka med att springa under många timmar tillsammans med de hästburna jägarna.

Sealyham i Sverige

Rasen kom till Sverige redan i 1915. Den har sedan dess haft sin trogna beundrarskara även om den aldrig drabbats av någon större popularitet. Under modern tid har det endast föds mellan fem och tio valpar per år. Under de senaste tio åren ser vi dock ett ökat intresse för rasen. Antal svenskfödda valpar har fördubblats. Antalet importörer har varit konstant under perioden, en eller ett par per år. Samarbetet mellan de nordiska uppfödarna har alltid varit gott.

Fig 1. Antal svenskfödda årsvis

En ras med så få registreringar som Sealyham är naturligtvis mycket beroende av införsel av nytt blod utifrån. Problemet med en avel som till största del bygger på importörer är att kontrollen över rasens status och utveckling inte ligger hos oss utan hos de länder varifrån majoriteten av våra importörer kommer ifrån vilket framför allt har varit Storbritannien. Rasen är dock liten till antalet även där.

Om vi tittar på andelen utomnordiska importörer som använts i avel ser vi att det är få kullar som har importörer som både far och mor. Andelen kullar med två nordiska föräldrar har minskat under den senaste 10-års-perioden. Vanligast under senare år är att en av föräldrarna är import. Utomnordiska importörer har i allmänhet kommit från England.

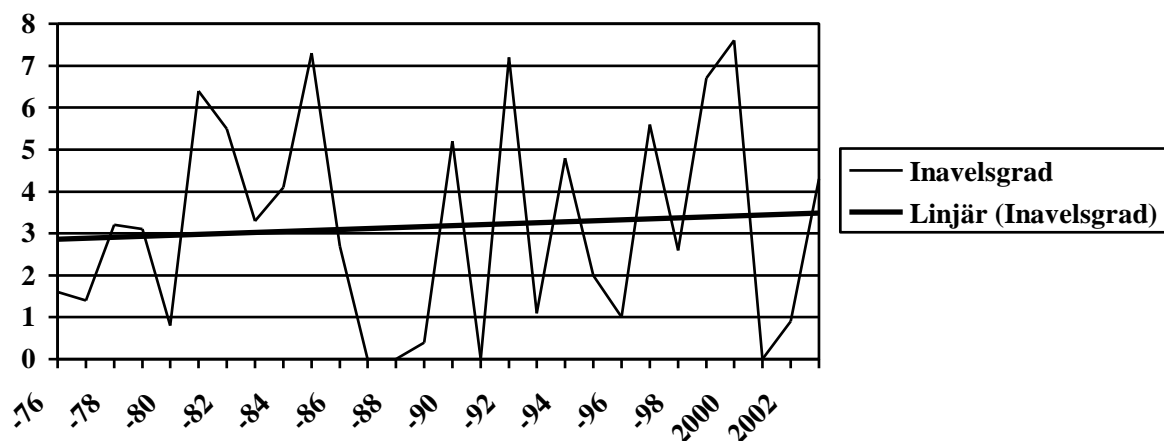
POPULATION

Vi möter samma problem som alla raser med låga registreringssiffror. Avelsbasen blir per automatik för snäv helt enkelt pga den låga tillgången till lämpliga avelsdjur.

Inavelsgrad

Inavelsgraden bland numerärt små raser ligger oftast ganska högt pga den låga tillgängliga avelsbasen. Hos Sealyham ser vi dock att den ligger på en ganska rimlig nivå, ca 3% i genomsnitt per år. Detta beror på att nya importörer med i stort sett obesläktat blod regelbundet kommer in i landet.

Fig. 2 Genomsnittlig inavelsgrad hos kullar födda i Sverige, med trendlinje.

Man har kunnat konstatera bland många raser att en hög inavelsgrad leder till minskad kullstorlek. Något sådant samband kan inte ses hos Sealyham. Det beror dock knappast på att Sealyham skulle vara unik på något sätt utan snarare på att underlaget är så litet att statistiken inte blir tillförlitlig.

Antal valpar per kull ligger på 3,8 st i genomsnitt under perioden.

Matadoravel

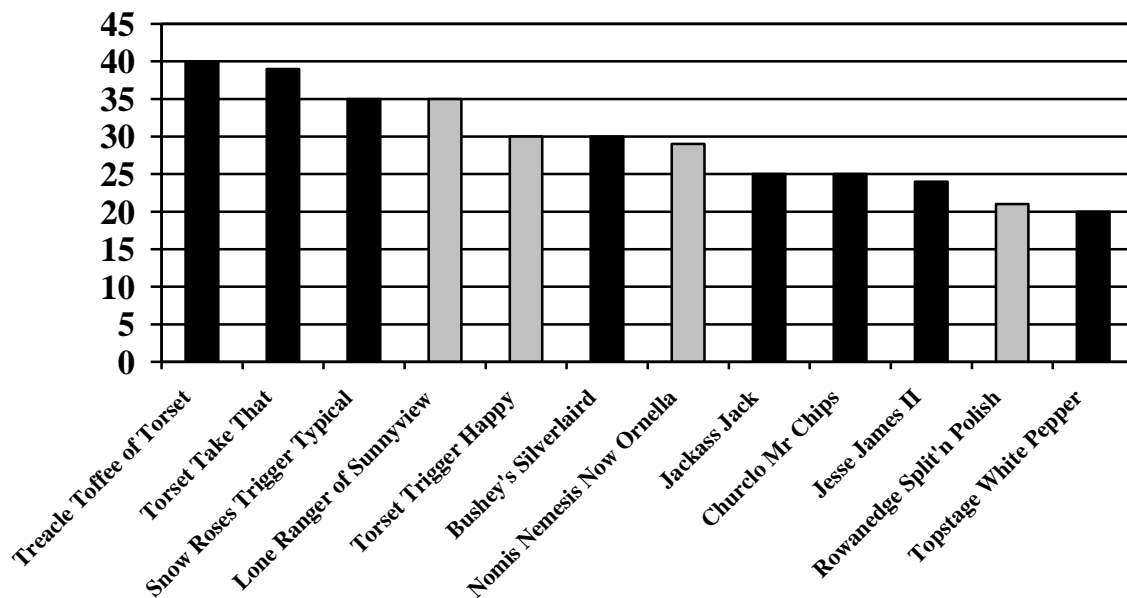
I en sådan numerärt liten ras som Sealyham är det lätt hänt att några hundar blir överanvända. Det i allmänhet önskvärda målet att ingen individ ska bidra med fler än högst fem procent av alla valpar födda inom en femårsperiod (en generation) är inte realistiskt för oss. Med dagens registreringssiffror motsvarar 5% under fem år endast en kull på 4-5 valpar. Tittar vi längre tillbaka i tiden innebär en kull på fem valpar att individen bidrog med ca 10 % av antalet valpar under sin generation.

Man ska också vara medveten om att införande av avelsrestriktioner kan få andra negativa konsekvenser. Skulle t ex varje hane endast få användas till tre kullar finns det en stor risk att uppfödaren som kanske tar in en ny import ”sparar” den för sina egna tikar. Tikar som då ofta är närbesläktade. Det är av större vikt att avelshanarna används till tikar från olika blodslinjer för att inte för många individer med likartad stamtavla produceras.

Farfarskurvor

Mer intressant än att studera kvantiteten av valpar efter ett specifikt avelsdjur är att se hur stort inflytande dess gener har på den framtida aveln. Det kan man se på t ex genom att studera hur många barnbarn som finns till en viss individ. Notera att yngre hanar naturligtvis ännu ej har hunnit få alla de barnbarn som kan förväntas.

Fig. 3. Hanar som har fått 20 eller fler barnbarn under tiden 1976 -2003. Hundar boende i Norden visas i svart. Hundar som är fäder till importerade hundar visas i grått.

Mål för Framtiden

Sealyham i Sverige kan inte överleva som en självständig population. Vi är i ett kontinuerligt behov av nytt blod utifrån. Man ska dock komma ihåg att om aveln baseras mer eller mindre enbart på importer så tappar vi överblicken över vår avel. Det är nödvändigt att hitta en bra balans mellan nytt och gammalt känt blod.

Rasen har under den senaste tio-års perioden ökat i antal registreringar. Dock ligger den fortfarande på en nivå som omöjliggör en sund och hållbar avel. Den främsta prioriteten hos dagens uppfödare bör vara att öka avelsbasen, först och främst genom att föda upp fler individer. Det är rasklubbens ansvar att informera om rasen till allmänheten för att få en ökad efterfråga samt att också samla uppfödarna under samma tak och få dem att arbeta mot samma mål.

Våra rekommendationer är att:

- Import av nya avelsdjur görs på ett genomtänkt sätt så att inte för många närbesläktade hundar tas in.
- Ingen begränsning av hanhundsanvändandet rekommenderas. Dock bör en hanhund användas på så olikbesläktade tikar som möjligt. Likaså bör en tik paras med så olikbesläktade hanar som möjligt.
- Inga kombinationer som ger en inavelskoefficient över 6, 25% (kusinparning) bör göras mer än om mycket goda skäl föreligger.
- Klubben ska arbeta för att stödja nya uppfödare som visar på engagemang och vilja att arbeta seriöst för rasen.

Vårt mål är:

- Att registreringsciffrorna för rasen ökar för att på så sätt möjliggöra en breddning av avelsbasen.

HÄLSOLÄGET

En enkät har skickats ut till uppfödarna för att få svar på bl a hälsofrågor. Ingen enkät till enskilda hundägare har sänts ut.

Försäkringsstatistik har begärts in och erhållits från Agria och Sveland.

Från Sveland har statistik erhållits från åren 2000 till och med 2004 och gäller 53 individer. Från Agria har statistik erhållits från åren 1995 till och med 2003 och gäller i snitt 25 hundar per år. Man ska komma ihåg att statistiken enbart innefattar dem som fått ut på försäkringen, dvs haft skador för en kostnad högre än självrisken.

Övriga uppgifter bygger på en artikel skriven av Berit Wallin Håkansson, publicerad i Hundsport Special 1/97.

Diskbråck

Diskbråck ansågs tidigare vara rasen mest vanliga och allvarliga problem. Det uppskattades på 90-talet att upp till 25 % av alla individer någon gång drabbades av diskbråck.

Den allmänna uppfattningen är att frekvensen är mycket lägre idag. Ingen försäkrad i Sveland under åren 2000-2004 har ersatts för denna åkomma. Uppgifter från Agria visar dock två från 1999 samt en från 2000 som tyvärr fick avlivas pga denna åkomma. Ytterligare ett antal har fått ersättning för andra typer av ryggproblem. Man kan dock konstatera att Sealyham idag inte har mer ryggbesvär än vad som kan förväntas av en kortbent ras.

Dövhet

Medfödd dövhet förekommer hos Sealyham liksom hos de flesta andra raser med övervägande vit färg. Många gånger är den ensidig och kan då vara svår att upptäcka.

Total Retinal Dysplasi

Retinal dysplasi (RD) är en medfödd missbildning i näthinnan, retina. Hos Sealyhamterriers förekommer en allvarligare form av denna sjukdom, kallad Total RD. Missbildningen är så svår att det inte kan undgå uppfödaren att valpen är blind. Ögat är oftast mindre än normalt, pekar utåt eller pendlar med hastiga sidorörelser. Genom pupillen syns gråvita stråk och hornhinnan kan vara brunfläckig. Sjukdomen är genetisk och enkelt autosomt resessiv, dvs båda föräldrarna måste vara anlagsbärare. Senaste gången en RD kull föddes i Sverige var

1981. Det är viktigt att uppfödarna rapporterar in eventuella nya fall till rasklubben för kännedom.

Linsluxation

Vid linsluxation lossar ögats lins från de fina trådar som håller den på plats bakom regnbågshinnan. Arvsgången för denna sjukdom är inte helt utredd hos Sealyhamterrier. Denna sjukdom är svårare att överblicka då den drabbar äldre hundar vilket gör att uppfödarna inte alltid får kännedom om eventuellt drabbade hundar. Ett fall av linsluxation har rapporterats av Agria 2003. Det går inte att få reda på vilka hundar som ligger i riskzonen för att drabbas av luxation genom t ex ögonlysning.

Inga andra ögonsjukdomar har påvisats i försäkringsstatistiken.

Hudproblem.

Enligt försäkringsstatistiken kan olika typer av hudproblem sägas vara rasens största problem idag. Sveland anger att 11 % av alla ersatta skador beror på Atopi (hudallergi). Hos Agria är 12 % av ersatta skador olika typer av hudproblem, som klåda, dermatit och hudinfektioner. Några fall av Demodex har också rapporterats. Arvsgången är inte utredd men när det gäller andra raser så har man konstaterat att problemet är genetiskt både när det gäller Atopi och Demodex. Generellt kan man säga att vita hundraser är mer drabbade av hudproblem än andra. Men det är ändå mycket viktigt att drabbade individer inte används i avel.

Urinsten

Urinsten är inte ovanligt bland äldre, ofta överviktiga hundar av alla raser. Drabbas hunden i unga år kan man dock misstänka en genetisk bakgrund till problemet. Enligt försäkringsstatistiken för Sealyham kan man få uppfattningen att Sealyhamterrier är överrepresenterade. Sveland anger att 9 % av deras skadefall är pga urinsten. Agria anger ett mindre antal fall. Det går dock inte att utläsa vid vilken ålder hundarna drabbats.

Mål för Framtiden

Sealyhamterrier i Sverige är inte en ras med alltför stora problem när det gäller hälsoläget. Pga det stora inflytandet av importörer i avel bör man dock vara mycket observant på att nya sjukdomar kan komma in. Det är viktigt med en öppenhet om sjukdomar och defekter. En hälsoenkäten bör skickas ut var femte år för att få en kartläggning över hälsotillståndet inom rasen och fånga upp nya problem tidigt. Man ska inte vara för snabb med att utpeka alla problem som genetiska. För att få en korrekt uppfattning om ärftligheten måste man få en överblick över hälsoläget hos en större del av hundarna för att därigenom utröna släktsamband.

Våra rekommendationer är att:

- Uppfödarna är observanta på främst hudproblem.
- Eventuella ögonproblem som dyker upp måste meddelas rasklubben omedelbart.

Våra mål är:

- Att få en bättre kartläggning av rasens hälsotillstånd
- Att andelen hundar med hudproblem minskar.

MENTALITET

Rasen togs fram för att fungera som den bästa grythunden. Till det behövdes en stor portion mod, stridslustnad och robusthet. Det var dock ganska länge sedan som rasens användes i detta syfte och idag beskrivs rasen på andra sätt. En modern Sealyham är en självsäker och orädd men godmodig, lekfull och vänlig hund som inte är lättretad, men blir den arg så kan det ursprungliga terriertemperamentet komma fram i full kraft.

Ett fåtal hundar har genomfört viltspårprov och anda tävlar i Aglity. Rasen är mångsidig även om de flesta enbart fungerar som trivsamma sällskapshundar. Det finns en tendens till att rasen blivit lite väl snäll på gränsen till vek. Man får inte glömma bort att det är en terrier.

Ingen har ännu låtit mentalbeskriva (MH) sin Sealyham men det skulle vara önskvärt att även få in denna typ av dokumentation över rasens mentala status.

Mål för Framtiden

Vi bör uppmuntra att även Sealyham terriers mentalbeskrivs så att vi får en bättre överblick över hundarnas mentala egenskaper samt för att vi härigenom också får ett verktyg för att jämföra eventuella förändringar i rasens temperament över längre tidsperioder.

Vår rekommendation är att:

- Uppfödarna arbetar för att bibehålla en rastypisk mentalitet hos rasen.

Vårt mål är:

- Att ett antal hundar MH beskrivs inom den närmaste 5-års perioden.

EXTERIÖR

Nuläget

Sealyhamterrier håller en ganska hög exteriör kvalitet då aveln, pga den låga efterfrågan på valpar, främst varit inriktad på utställning. Dock är det ett flertal exteriöra detaljer som bör prioriteras i den framtida aveln.

Enligt den enkät som gått ut till uppfödarna så bör dessa exteriöra problem särskilt beaktas, i fallande ordning:

Mjuk päls

För mycket ”dip” i ryggen

För hög mankhöjd

Sluttande kors/ för lite bakom svansen

Mål för Framtiden

Att i första hand beakta pälskvaliten då den är avgörande när det gäller hur lättskött pälsen är. En för svår päls avskräcker valpköpare.

Vår rekommendation är att:

- Uppfödarna inte ger avkall på en god exteriör men lika mycket beaktar exteriör, mentalitet, hälsa och genetisk variation i sitt avelsarbete.

Vårt mål är:

- Att den höga exteriöra kvaliteten på rasen bibehålls.